

Afdeling	: OCSW - Onderwijs, Cultuur, Sport en Welzijn	B&W-voorstel:
Naam opsteller voorstel	: Wim Truyen (0495-575467)	DJ-825231
Portefeuillehouder	: drs. G.J.W. (Geert) Gabriëls	Zaaknummer:
		825229
		Publicatie:
		Openbaar

Onderwerp

Archeologisch onderzoek stadspark/schootsvelden.

Voorstel

1. In te stemmen met het uitvoeren van archeologisch vervolgonderzoek op de schootsvelden. De eerste vervolgfase betreft inventariserend proefsleuvenonderzoek.
2. De kosten (€ 15.000,- excl. BTW) voor te financieren uit het budget Typisch Weert 2019.
3. De uitkomsten van het archeologisch onderzoek waar mogelijk verwerken in het herinrichtingsplan.

Inleiding

Voor de herinrichting van het stadspark is archeologisch onderzoek noodzakelijk.

In de Erfgoedwet is bepaald dat:

- voorafgaand aan verstoring van bekende en aantoonbaar verwachte archeologische waarden middels een archeologisch onderzoek aangetoond moet worden welke waardevolle archeologische zaken bij de grondverstoringen aangetast worden;
- de initiatiefnemer verantwoordelijk is voor de kosten van het archeologisch onderzoek ('verstoorder betaalt principe').

Het bestemmingsplan Binnenstad 2017 is van toepassing. Het perceel heeft daarin de dubbelbestemming Waarde-Archeologie zeer hoog. In de bestemmingsplanregels is omschreven op welke wijze omgegaan dient te worden met archeologische waarden (art. 16).

De nota *Archeologiebeleid gemeenten Weert en Nederweert* beschrijft het proces dat voorafgaand aan grondverstorende activiteiten (ondergrondse saneringen, slopen, graven, heien, boomplant e.d.) gevolgd dient te worden om vast te stellen of er ter plaatse archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn. Uitgangspunt in dat proces is om vast te stellen óf er ter plaatse archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn en vervolgens hoe met deze waardevolle archeologische zaken omgegaan dient te worden.

In de visie op de herinrichting van het stadspark, welke door de raad is vastgesteld op 3 juli 2019 en in het bidbook van 20 juli 2019 is het historisch belang als uitgangspunt genomen. De verhalen en de geschiedenis van Weert dienen, los van de wettelijke

Weert, 5 september 2019	S		B	W	W	W	W	W
				GG	MvdH	TG	WvE	PS
		akkoord						
		bespreken						

Soort besluit: Besluit college

In te vullen door het B&W secretariaat:

- Akkoord
 Akkoord met tekstuele aanpassing door portefeuillehouder
 Anders, nl.:

- Niet akkoord
 Gewijzigde versie

- A-stuk
 B-stuk
 C-stuk

Beslissing d.d.: 29.10.2019

Nummer: 15

De secretaris,

verplichting, op deze zo belangrijke locatie, middels archeologisch onderzoek te worden vastgesteld en gedocumenteerd. Naast de geschiedenis van Weert is deze locatie immers ook van belang in de provinciale en vaderlandse geschiedenis. Dit houdt in dat bij de herinrichting van het stadspark, vóórafgaand aan de grondverstorende activiteiten, door archeologisch onderzoek moet worden aangetoond dat als gevolg van ons handelen geen archeologische waarden ongezien vernietigd kunnen worden.

Beoogd effect/doel

Alvorens te starten met grondverstorende werkzaamheden is het verplicht om archeologisch onderzoek te doen. Met het uitvoeren van het hier beschreven onderzoek, wordt invulling gegeven aan deze verplichting.

Het archeologisch proces betreft de volgende fases:

- 1) Inventariserend booronderzoek schootsvelden en voorhof (afgerond);
- 2) Inventariserend proefsleuvenonderzoek schootsvelden (onderhavig voorstel);
- 3) Aanvullend booronderzoek voorhof (2020 na verwijdering asfalt);
- 4) Inventariserend proefsleuvenonderzoek voorhof (2020);
- 5) Definitieve opgraving (gefaseerd op schootsvelden en voorhof);
- 6) Uitwerking onderzoeksresultaten (na fase 1+2 2019, na fase 3 t/m 5 2020).

Ad 1) Het reeds uitgevoerde inventariserend archeologisch booronderzoek is gecombineerd met het milieukundig bodemonderzoek. De mate van verontreiniging van de terreindelen en daarmee de (on)mogelijkheden voor vervolgonderzoek zijn daarbij in kaart gebracht. In een intern overleg met de wethouders Gabriëls en Van den Heuvel op 19 september 2019 zijn de voorlopige resultaten van beide onderzoeken toegelicht. Met de interpretatie van de onderzoeksresultaten is duidelijk geworden waar wel en geen proefsleuven kunnen worden aangelegd. Uit het onderzoek in deze fase kunnen geen gerichte archeologische conclusies getrokken worden. Wel is duidelijk waar het bodemprofiel intact is en waar er in het verleden verstoringen zijn opgetreden.

Ad 2) In het inventariserend proefsleuvenonderzoek worden gericht proefsleuven aangelegd van voldoende lengte en breedte, die de kans bieden om archeologische waarnemingen te doen en vervolgens relevante conclusies te trekken.

Ad 3) Dit onderzoek, in de vorm van boorraaien loodrecht op de voormalige scheidingsgracht tussen de voorhof en de hoofdbucht, is nodig om de exacte locatie van de scheidingsgracht vast te stellen.

Ad 4) Na de uitplaatsing van de houthandel en het verwijderen van de asfaltlaag op de voorhof wordt, conform het ingezette archeologisch traject op de schootsvelden, ook hier een inventariserend proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. De resultaten van het booronderzoek en van het onderzoek naar de milieuverontreiniging worden, conform het gemeentelijk archeologiebeleid, in het PvE van dit inventariserend proefsleuvenonderzoek meegenomen.

Ad 5) In het gemeentelijk archeologisch proces is omschreven dat na het proefsleuvenonderzoek een selectiebesluit genomen wordt over het vervolg. De daarop volgende definitieve opgraving(en) zullen bij voorkeur gefaseerd worden uitgevoerd. De fasering van de definitieve opgraving op de schootsvelden en de voorhof wordt met de herinrichtingsplanning in een plan van aanpak verwerkt.

Ad 6) Nadat de desbetreffende onderzoeken zijn afgerond worden de onderzoeksresultaten uitgewerkt. Doel is om deze resultaten op te (laten) nemen in het dynamisch herinrichtingsontwerp en in educatieve onderwijsprogramma's gericht op erfgoededucatie in de leefomgeving. Dit impliceert dat de resultaten van het archeologisch

onderzoek in het plan van aanpak voor de herinrichting van het stadspark wordt meegenomen.

Na iedere hierboven genoemde fase wordt een nieuwe overweging gemaakt, over het Go/No-go moment voor de volgende fase. Dit wordt verantwoord in het selectiebesluit.

Argumenten

Authenticiteit

Zonder authenticiteit missen we iets essentieels. Authenticiteit is vaak kleinschalig, voor en door mensen die een band hebben met een plek (*Genius Loci*) en de eigenheid van die locatie optimaal voor de toekomst willen waarborgen. Het authentieke is daarmee alléén voor die plek van toepassing, en kan onmogelijk naar andere plaatsen gekopieerd worden. De cultuurhistorische informatie die aan ons is overgeleverd dient daarom de basis te zijn voor het herinrichtingsplan.

Identiteit

Om informatie te krijgen over de materiële én immateriële cultuur van Weert is het gebied rond kasteelcomplex De Nijenborgh van groot belang. Immers deze locatie is essentieel in de wordingsgeschiedenis van de stad Weert. Voor een groot deel ligt deze informatie over Weert van vóór, tijdens en ná het verblijf van de Van Horne's hier begraven onder de grond. Het besef dat de kans welke zich nú voordoet (namelijk om voor huidige en toekomstige generaties kennis te laten maken met deze ware identiteit en geschiedenis) eenmalig is, dient in het herinrichtingsplan vertaald te worden.

Eigenheid

Het onderhavige gebied rond kasteelcomplex De Nijenborgh, thans aangeduid als stadspark, betreft de historische schootsvelden en de voorhof. Niet alleen is van deze locatie de impuls tot stadswording van Weert uitgegaan, maar deze past ook in het grotere verhaal rond:

- de stedelijke context: de Aldenborgh – Nijenborgh – (vesting)stad Weert;
- de provinciale en nationale context.

Dit maakt dat de eigenheid van deze locatie niet alleen het uitgangspunt dient te zijn bij herinrichting van het stadspark, maar ook met alle toekomstige ruimtelijke plannen in de directe omgeving daarvan.

Educatie

Het proefsleuvenonderzoek op de schootsvelden maakt het mogelijk dat ook het onderwijs betrokken wordt bij de geschiedenis en herinrichting van het stadspark. In 2018 is het archeospierpunt *Van Hornedynastie*, onderdeel van de provinciale archeoroute, in het stadspark geplaatst. Onderzoek genereert verhalen, zo heeft bijvoorbeeld de provincie Limburg de educatieve informatie rond de 80-jarige oorlog van het in 2018 aangetroffen militaire massagraf bij de voormalige Tiendschuur opgenomen in een vijfdelige educatieve L1 televisieserie over archeologie in Limburg (*De Vondst*), welke op 6 oktober j.l. is gepubliceerd (zie: <https://l1.bbvms.com/view/video/3418698.html>).

Het gefaseerd uitvoeren van de definitief archeologische opgravingen, na de proefsleuvenonderzoeken, maakt het mogelijk dat het onderwijs ook betrokken blijft bij erfgoededucatie in de leefomgeving.

Uitvoering

Voor het uitvoeren van het proefsleuvenonderzoek op de schootsvelden is een enkelvoudige aanbesteding uitgezet. De opdracht wordt uitgevoerd op basis van een offerte-uitvraag aan twee geschikte partijen (RAAP en VUHs).

De directievoering wordt verricht door de extern adviseur archeologie ArchAeo.

Kanttelingen en risico's

Het onderhavig onderzoek past in het proces voor archeologische monumentenzorg, zoals omschreven in de Erfgoedwet en de nota Archeologiebeleid van de gemeenten

Weert/Nederweert. Er volgen in dit proces in het stadspark nog meer archeologische onderzoeksvragen en onderzoeken op de schootsvelden en voorhof. Los hiervan is het voor het historisch onderzoek naar de materiële in immateriële cultuur van Weert van belang dat op dit plangebied archeologisch onderzoek wordt verricht. De resultaten kunnen een belangrijke aanvulling vormen voor erfgoededucatie in de leefomgeving. De resultaten van de milieukundige booronderzoeken zijn nog niet helemaal bekend, maar worden, conform het gemeentelijk archeologiebeleid, meegenomen in de PvE's van de vervolgonderzoeken.

Financiële, personele en juridische gevolgen

De kosten van het proefsleuvenonderzoek op de schootsvelden bedragen € 15.000 excl. BTW. In de projectbegroting herinrichting stadspark is geen rekening gehouden met archeologisch onderzoek. Gezien de voortgang van het project, worden de kosten welke gemoeid zijn met het onderhavige onderzoek daarom voorgefinancierd uit het budget Typisch Weert 2019.

Duurzaamheid

Duurzaamheid speelt in de omgang met archeologische en historisch-landschappelijke waarden een belangrijke rol. De definitie van duurzaamheid is: "Het voorzien in de behoeften van de huidige generatie, zonder daarbij de behoeften van de toekomstige generaties in gevaar te brengen". Voor een duurzame omgang met archeologische waarden en historisch-landschappelijke structuren betekent dit het in voldoende mate rekening houden met de toekomstige behoefte aan:

- zowel het documenteren en verkrijgen van historische kennis als ook
- het zo optimaal mogelijk ervaren de historische context in de eigen leefomgeving.

Daarom mogen bij een duurzame omgang van het historisch erfgoed, de benutting en aantasting van waardevolle vindplaatsen en structuren het toekomstig gebruik en beleven niet in de weg staan. Zowel behoud in- en ex situ, als het documenteren bij dreigende aantasting, zijn daarom van groot belang.

Uitvoering/evaluatie

De start van de werkzaamheden is eind oktober/begin november 2019 gepland. Van het onderzoek wordt een rapportage gemaakt. Na de uitvoering van het proefsleuvenonderzoek wordt, conform het archeologiebeleid, een selectiebesluit genomen over het vervolg.

Communicatie/participatie

Kort voor aanvang van de werkzaamheden gaat een persbericht uit. Daarin wordt zowel aan het archeologisch onderzoek als aan de verdere inpassing van cultuurhistorie in het dynamisch herinrichtingsplan aandacht besteed.

Overleg gevoerd met

Intern:

Marian Arts,	afdeling Ruimte en Economie, projectleider herinrichting stadspark
Lindy Bos,	afdeling communicatie
Edwin Eggen,	hoofd afdeling Ruimte en Economie
Hans Jansen,	hoofd afdeling OCSW
Joke Jongeling,	afdeling Ruimte en Economie, beleidsadviseur Monumenten
Madelon Mooren,	afdeling OCSW, projectorganisatie herinrichting stadspark
Marianne van de Ven,	afdeling OCSW, senior team cultuur
Patricia Vos,	afdeling Financiën

Extern:

Fokko Kortlang,	ArchAeO Eindhoven, extern adviseur archeologie
-----------------	--

Bijlagen:

Concept puttenplan proefsleuvenonderzoek

